

Spis treści

Część IV Makroekonomia

Rozdział 19

Wprowadzenie do makroekonomii	19
19.1. Podstawowe problemy makroekonomiczne	20
19.2. Fakty	21
19.3. Ramy analizy: krótki przegląd	23
Ruch okrężny	23
19.4. Rachunek dochodu narodowego	25
Sposoby mierzenia produktu krajowego brutto	25
Inwestycje i oszczędności	29
Państwo	33
Zagranica	36
Produkt krajowy brutto a produkt (dochód) narodowy brutto	38
Produkt narodowy brutto a dochód narodowy	39
19.5. Co wyraża produkt narodowy brutto?	40
Nominalny i realny produkt narodowy brutto	41
Realny produkt narodowy brutto na 1 mieszkańca	44
Szersze ujęcie produktu narodowego brutto	45
Podsumowanie	46
Zadania sprawdzające	48

Rozdział 20

Produkcja i popyt globalny	50
20.1. Składniki popytu globalnego	53
Popyt konsumpcyjny	53
Wydatki inwestycyjne	56
20.2. Popyt globalny	57

6 Spis treści

20.3. Produkcja w stanie równowagi	58
Procesy dostosowawcze prowadzące do osiągnięcia równowagi	59
Produkcja zapewniająca równowagę a zatrudnienie.	61
20.4. Inne podejście: planowane oszczędności są równe planowanym inwestycjom	61
Wielkości planowane a faktyczne.	63
20.5. Spadek popytu globalnego.	63
20.6. Mnożnik	66
20.7. Paradoks oszczędzania	68
Podsumowanie.	71
Zadania sprawdzające.	72

Rozdział 21

Polityka fiskalna i handel zagraniczny.	74
21.1. Udział państwa w ruchu okrężnym	75
21.2. Państwo a popyt globalny.	76
Wpływ podatków netto na wielkość produkcji.	79
Wpływ wydatków państwa na wielkość produkcji.	79
Połączony efekt wydatków państwa i opodatkowania.	80
Mnożnik zrównoważonego budżetu.	81
Działanie mnożnika raz jeszcze.	81
21.3. Budżet państwa	82
Inwestycje, oszczędności i budżet państwa.	84
21.4. Deficyt a charakter polityki fiskalnej państwa	86
Budżet strukturalny.	86
Korekta wielkości deficytu budżetowego o wpływ inflacji.	88
21.5. Automatyczne stabilizatory i aktywna polityka fiskalna	89
Aktywna (dyskrecjonalna) polityka fiskalna.	89
21.6. Dług publiczny i deficyt	91
21.7. Wpływ handlu zagranicznego na dochód narodowy.	94
Eksport netto a dochód zapewniający równowagę.	97
Mnożnik w gospodarce otwartej.	98
Wzrost popytu na eksport	98
Import a zatrudnienie.	99
Podsumowanie.	100
Zadania sprawdzające.	101

Rozdział 22

Pieniądz i system bankowy.	103
22.1. Funkcje pieniądza	103
Środek wymiany.	104
Pozostałe funkcje pieniądza	104
Rodzaje pieniądza	105

22.2. Współczesny system bankowy	106
Działalność bankowa	109
22.3. Kreacja pieniądza przez banki	110
Panika finansowa	113
22.4. Baza monetarna i mnożnik kreacji pieniądza	113
22.5. Miary pieniądza	119
22.6. Konkurencja między bankami	122
22.7. Popyt na pieniądź	123
Motywy trzymywania pieniądza	123
Popyt na pieniądź: ceny, dochód realny i stopy procentowe	127
Próba wyjaśnienia przyczyn wzrostu zasobów pieniądza w latach 1965— —2003.	130
Podsumowanie	131
Zadania sprawdzające	133

Rozdział 23

Stopy procentowe i mechanizm transmisyjny polityki pieniężnej	134
23.1. Bank Anglii	135
23.2. Bank centralny a podaż pieniądza	136
Rezerwy obowiązkowe	136
Stopa dyskontowa	137
Operacje otwartego rynku	137
23.3. Ostatnia instancja kredytowa	139
Regulacje ostrożnościowe	139
23.4. Stan równowagi na rynkach finansowych	141
Stan równowagi na rynku pieniądza	141
Zmiany stanu równowagi	143
23.5. Kontrola podaży pieniądza	145
Kontrola podaży pieniądza za pomocą stopy procentowej	147
23.6. Cele i narzędzia polityki pieniężnej	148
23.7. Mechanizm transmisyjny polityki pieniężnej	149
Nowe spojrzenie na popyt konsumpcyjny	150
Popyt inwestycyjny	155
Podsumowanie	160
Zadania sprawdzające	162

Rozdział 24

Polityka pieniężna i fiskalna	164
24.1. Reguły polityki pieniężnej	165
24.2. Model <i>IS-LM</i>	167
Krzywa <i>IS</i> : stan równowagi na rynku dóbr	167
Krzywa <i>IM</i> : stan równowagi na rynku pieniądza	169

8 Spis treści

24.3. Model IS-LM w działaniu	171
Polityka fiskalna: przesunięcia krzywej 75.	171
Polityka pieniężna: przesunięcia krzywej IM	173
24.4. Wstrząsy popytowe na rynku pieniądza	174
24.5. Charakter polityki stabilizacyjnej.	175
24.6. Znaczenie przyszłych podatków.	178
Dlaczego hipoteza ricardiańskiej równoważności jest zbyt mocna?	180
Dowody empiryczne na występowanie ricardiańskiej równoważności	180
24.7. Zarządzanie popytem — druga odsłona	182
Podsumowanie.	182
Zadania sprawdzające.	183

Rozdział 25

Globalna podaż, ceny i proces dostosowań	185
25.1. Inflacja i globalny popyt	186
25.2. Globalna podaż	189
25.3. Inflacja odpowiadająca równowadze	191
Jak długo trwają te wszystkie procesy dostosowań?	195
25.4. Rynek pracy i zmiany płac	196
Dostosowania płac	198
Rekapitulacja	198
25.5. Krótkookresowa podaż globalna	198
25.6. Proces dostosowań	200
25.7. Powolny przebieg dostosowań do wstrząsów makroekonomicznych	202
Trwały wstrząs podażyowy.	202
Przejściowy wstrząs podażyowy.	204
Wstrząsy popytowe.	205
25.8. Konflikt celów polityki pieniężnej.	207
Podsumowanie	209
Zadania sprawdzające.	210

Rozdział 26

Inflacja, oczekiwania i wiarygodność	212
26.1. Pieniądz i inflacja	213
Pieniądz i ceny: związek przyczynowy.	215
Czy realny popyt na pieniądz jest stały?	216
Inflacja	216
26.2. Inflacja i stopa procentowa	217
Hiperinflacja	218
26.3. Inflacja, pieniądz i deficyt budżetowy.	219
Deficyt, wzrost podaży pieniądza i realne dochody państwa	220
Wzrost ilości pieniądza i inflacja w Wielkiej Brytanii	222

26.4. Inflacja, bezrobocie i produkcja	223
Krzywa Phillipsa	223
Pionowa długookresowa krzywa Phillipsa	224
Krótkookresowa krzywa Phillipsa	225
Oczekiwania i wiarygodność	227
Wstrząsy podażowe	229
Czterdzieści lat inflacji i bezrobocia	230
26.5. Koszty inflacji	231
Złudzenie inflacyjne?	232
Pełne dostosowanie i doskonała antycypacja	233
Inflacja bezbłędnie przewidywana w warunkach niepełnego dostosowania	
instytucji	234
Nieoczekiwana inflacja	236
Niepewność co do wysokości inflacji	237
26.6. Metody walki z inflacją	238
Środki polityki dochodowej	238
Reforma instytucjonalna	238
26.7. Komitet Polityki Pieniężnej	241
Cele inflacyjne	242
Powrót do przyszłości	242
Na razie wszystko działa	243
Podsumowanie	244
Zadania sprawdzające	245
 Rozdział 27	
Bezrobocie	247
27.1. Rynek pracy	248
Zasoby i strumienie	249
Struktura bezrobocia	250
27.2. Analiza bezrobocia	251
Rodzaje bezrobocia	251
Bezrobocie odpowiadające warunkom równowagi	252
27.3. Przyczyny zmian bezrobocia	257
Popyt a bezrobocie	258
Czynniki podażowe	258
27.4. Cykliczne zmiany wielkości bezrobocia	263
27.5. Koszt bezrobocia	265
Prywatny koszt bezrobocia	265
Społeczny koszt bezrobocia	269
Podsumowanie	270
Zadania sprawdzające	271

Rozdział 28

Kursy walutowe i bilans płatniczy.	272
28.1. Rynek walutowy.	272
Sposoby mierzenia kursów walutowych.	273
28.2. Systemy kursu walutowego.	276
Stałe kursy walutowe.	276
28.3. Bilans płatniczy.	279
Płynny kurs walutowy.	281
Stały kurs walutowy.	282
28.4. Realny kurs walutowy.	282
Parytet siły nabywczej.	285
28.5. Determinanty rachunku obrotów bieżących.	286
28.6. Rachunek obrotów finansowych.	288
28.7. Równowaga wewnętrzna i zewnętrzna.	291
28.8. Realny kurs walutowy zapewniający równowagę w długim okresie.	293
Dług zagraniczny i aktywa zagraniczne.	295
Podsumowanie.	297
Zadania sprawdzające.	298

Rozdział 29

Makroekonomia gospodarki otwartej.	300
29.1. Stały kurs walutowy.	301
Bilans płatniczy a podaż pieniądza.	301
Rola mobilności kapitału.	302
Dostosowanie do szoków.	303
29.2. Polityka makroekonomiczna w warunkach stałego kursu walutowego.	307
Polityka pieniężna.	307
Polityka fiskalna.	308
29.3. Dewaluacja.	309
Efekty krótkookresowe.	309
Efekty średniookresowe.	310
Efekty długookresowe.	311
Dewaluacja a procesy dostosowawcze.	312
29.4. Płynny kurs walutowy.	313
Długi okres.	314
Krótki okres.	316
29.5. Polityka pieniężna i fiskalna w warunkach płynnego kursu walutowego.	320
Polityka pieniężna.	320
Polityka fiskalna.	321
29.6. Kształtowanie się kursu funta brytyjskiego po 1980 r.	323
Podsumowanie.	325
Zadania sprawdzające.	327

Rozdział 30

Wzrost gospodarczy	329
30.1. Wzrost gospodarczy	330
PKB jako miernik dobrobytu	332
PKB jako miernik produkcji	331
Nowe produkty	332
Nowe zjawisko?	333
30.2. Czynniki wzrostu	333
Kapitał	334
Praca	334
Ziemia	334
Surowce	335
Wkład czynników produkcji we wzrost gospodarczy i w korzyści skali	336
30.3. Wiedza techniczna	336
Wynalazki	337
Badania i rozwój	337
30.4. Wzrost i akumulacja	340
Malthus, ziemia i ludność	340
Akumulacja kapitału	341
Wzrost stopy oszczędności	343
30.5. Wzrost gospodarczy a postęp techniczny	346
30.6. Wzrost gospodarczy w krajach OECD	347
Hipoteza konwergencji	349
Przykład: ocena thatcheryzmu	351
30.7. Wzrost endogeniczny	353
30.8. Koszty wzrostu gospodarczego	356
Podsumowanie	358
Zadania sprawdzające	359

Rozdział 31

Cykl koniunkturalny	361
31.1. Trend i cykl	362
31.2. Teorie cyklu koniunkturalnego	365
Model mnożnika-akceleratora	366
Wahania poziomu zapasów	370
Konkurencyjność międzynarodowa	371
31.3. Realny cykl koniunkturalny	371
Substytucja międzyokresowa: klucz do trwałości zmian	373
Wnioski dla polityki gospodarczej	374
31.4. Czy cykle koniunkturalne mają charakter międzynarodowy?	376
31.5. Ożywienie gospodarcze w Wielkiej Brytanii po 1992 r.	378
31.6. Epilog: odyseja po 2001 r.	380

12 Spis treści

Podsumowanie	381
Zadania sprawdzające	382

Rozdział 32

Makroekonomia — stan obecny. 383

32.1. Główne obszary rozbieżności	384
Równowaga rynkowa	386
Czy istnieje tylko jeden stan równowagi długookresowej?	387
Kształtowanie się oczekiwań	388
Krótki i długi okres	390
32.2. Nowa szkoła klasyczna w makroekonomii	391
Zwolennicy teorii realnego cyklu koniunkturalnego	394
32.3. Umiarkowani monetaryści	394
32.4. Umiarkowani keynesiści	396
Nowi keynesiści	397
32.5. Skrajni keynesiści	399
32.6. Rekapitulacja	400
Podsumowanie	402
Zadania sprawdzające	404

Część V

Gospodarka światowa

Rozdział 33

Handel międzynarodowy. 409

33.1. Dynamika i struktura handlu światowego	410
Struktura geograficzna	411
Struktura towarowa	412
Handel międzynarodowy — fakty i problemy.	414
33.2. Przewaga komparatywna	415
Koszty i ceny.	416
Gospodarka otwarta	417
Przewaga komparatywna	418
Wymiana wielu towarów.	421
Różnice w relacji kapitał-praca	421
33.3. Wymiana wewnątrzgałęziowa	423
33.4. Kto zyskuje, a kto traci?	425
Eksport mięsa z Argentyny.	426
Import samochodów do Wielkiej Brytanii	426
33.5. Ekonomiczne aspekty ceł	427
Równowaga w warunkach wolnego handlu	427

Równowaga w warunkach istnienia ochrony celnej	428
Koszty i korzyści z ceł	429
33.6. Prawdziwe i pozorne argumenty na rzecz ceł	431
Optymalna stawka celna — mocny argument	431
Argumenty słabsze	432
Strategiczne aspekty polityki handlowej	434
Pozorne argumenty na rzecz ceł	436
Dlaczego stosujemy cła?	437
33.7. Wysokość stawek celnych: zupełnie przyzwoita?	437
Światowa Organizacja Handlu	438
33.8. Inne środki polityki handlowej	439
Ograniczenia ilościowe	439
Bariery pozataryfowe	440
Subwencje eksportowe	440
Podsumowanie	441
Zadania sprawdzające	443
 Rozdział 34	
Systemy kursu walutowego	444
34.1. System waluty złotej	445
Dostosowania w bilansie płatniczym	446
34.2. System kursu dostosowywanego okresowo	448
34.3. Płynne kursy walutowe	450
Regulowane kursy płynne	451
34.4. Ataki spekulacyjne w systemie stałego kursu walutowego	451
Sposoby obrony	452
34.5. Stałe a płynne kursy walutowe	454
Odporność na wstrząsy	454
Niestabilność	455
Dyscyplina finansowa	457
34.6. Międzynarodowa koordynacja polityki gospodarczej	457
Argument korzyści zewnętrznych	458
Reputacja jako argument za koordynacją	459
34.7. Europejski System Walutowy	459
Funkcjonowanie ERM w praktyce	460
Dlaczego ERM przetrwał?	463
Podsumowanie	464
Zadania sprawdzające	465
 Rozdział 35	
Integracja europejska	467
35.1. Jednolity rynek	467
35.2. Korzyści z jednolitego rynku europejskiego	469

14 Spis treści

Próba ilościowej oceny efektów powstawania jednolitego rynku	471
35.3. Od ESW do UGW.	472
Funt i członkostwo Wielkiej Brytanii	474
35.4. Ekonomia unii walutowej.	476
Czy Europa stanowi optymalny obszar walutowy?	477
Pakt Stabilności i Wzrostu	478
Europejski Bank Centralny.	478
System federalny w polityce fiskalnej?	480
Polityka makroekonomiczna w kraju członkowskim UGW.	481
35.5. Europa Środkowo-Wschodnia	483
Reformy podażowe.	484
Handel i inwestycje zagraniczne.	486
Makroekonomiczne warunki powodzenia reform.	487
Jeżeli centralne planowanie było złe, to dlaczego sytuacja jeszcze się pogorszyła?	488
Rozszerzenie Unii Europejskiej	491
Czy „euroizacja” byłaby lepszym rozwiązaniem?	491
Podsumowanie.	492
Zadania sprawdzające.	494

Rozdział 36

Kraje słabiej rozwinięte.	496
36.1. Światowy rozkład dochodu.	497
36.2. Bariery rozwoju.	498
36.3. Rozwój przez handel towarami nieprzetworzonymi.	500
Tendencje kształtowania się cen towarów nieprzetworzonych.	500
Niestabilność cen.	501
Koncentracja eksportu.	502
Systemy stabilizowania cen surowców.	503
36.4. Rozwój przez uprzemysłowienie.	506
Substytucja importu.	506
36.5. Rozwój oparty na wykorzystaniu kredytów zagranicznych.	509
Zadłużenie zagraniczne.	509
36.6. Rozwój przez dostosowania strukturalne.	513
36.7. Pomoc międzynarodowa.	514
Kraje korzystające z pomocy.	515
Pomoc a migracja.	515
Podsumowanie.	516
Zadania sprawdzające.	517
 Rozwiązania zadań sprawdzających.	 519
Słownik pojęć.	530
Indeks rzeczowy.	557

Spis ramek

Ramka 19.1. Druga rewolucja przemysłowa	26
Ramka 19.2. „Szary” PKB	42
Ramka 19.3. Azja w przyspieszonym tempie zmierza w kierunku katastrofy ekologicznej	45
Ramka 20.1. Ruchy wzdłuż krzywej popytu globalnego a przesunięcia krzywej	57
Ramka 20.2. Przedsiębiorstwa dostosowują się do załamania popytu	60
Ramka 20.3. Wydać tak, jakby jutro nie istniało.	70
Ramka 21.1. Kraj spadającego słońca.	83
Ramka 21.2. Alternatywne wskaźniki charakteru polityki fiskalnej.	87
Ramka 21.3. Ograniczenia polityki fiskalnej.	90
Ramka 21.4. „Nigdy jeszcze polityka fiskalna nie była tak rozważna...”	93
Ramka 22.1. Opowieści wędrowców.	107
Ramka 22.2. Czym jest bank?	111
Ramka 22.3. Przewodnik po rynkach finansowych dla początkujących	114
Ramka 22.4. Mnożnik kreacji pieniądza	118
Ramka 23.1. Rynek operacji repo.	138
Ramka 23.2. Ta wielka, niedobra bańka mydlana.	144
Ramka 23.3. Wielki problem	146
Ramka 23.4. Efekt majątkowy.	155
Ramka 23.5. Kredytowy kanał mechanizmu transmisji pieniężnej.	160
Ramka 24.1. Wywiad monetarny.	166
Ramka 24.2. Pozioma krzywa LM	173
Ramka 24.3. Polityka pieniężna czy fiskalna?	177
Ramka 25.1. Kotwicę rzuć!	192
Ramka 25.2. A teraz wszyscy razem... Wygląda na to, że nareszcie nadciąga globalne ożywienie	197
Ramka 25.3. Luki PKB w latach 1980-2004.	203
Ramka 26.1. Ilościowa teoria pieniądza: $MV = PY$	214
Ramka 26.2. Niezależność banku centralnego.	239
Ramka 27.1. Błąd stałego popytu na pracę	254
Ramka 27.2. Czy marchewka podatkowa spełnia swoją funkcję?	260
Ramka 27.3. Manifest dotyczący zwiększenia zatrudnienia.	264
Ramka 27.4. Histereza a wysokie bezrobocie w Europie.	266
Ramka 28.1. Efektywne kursy walutowe.	274
Ramka 28.2. Przepływy kapitału	287
Ramka 28.3. Efekt Balassy-Samuelsona	294
Ramka 29.1. Ojciec chrzestny europejskiej unii walutowej	305
Ramka 29.2. Co za hummer!	322
Ramka 30.1. Droga do bogactwa	338
Ramka 30.2. Kiedy wejście na ścieżkę wzrostu gospodarczego jest niemożliwe?	345
Ramka 30.3. Poziom stopy życiowej a hipoteza konwergencji	352
Ramka 30.4. Arabska kraina marzeń	356

Ramka 31.1. Paradoks plac realnych	375
Ramka 31.2. Synchronizacja wahań koniunkturalnych	378
Ramka 32.1. Tempo dostosowań na różnych rynkach	384
Ramka 32.2. Możliwe warianty i ograniczenia polityki gospodarczej	390
Ramka 33.1. Co będzie w przypadku recesji w Chinach?	415
Ramka 33.2. Przewaga komparatywna i korzyści z wymiany	420
Ramka 34.1. System waluty złotej a przepływy kapitału	447
Ramka 34.2. Czy stały (sztywny) kurs walutowy jest dobrą kotwicą?	456
Ramka 34.3. Kontrola kapitału a ERM	462
Ramka 35.1. Przystąpienie do UE niesie za sobą zarówno koszty, jak i nowe możliwości	485
Ramka 35.2. Europa Środkowo-Wschodnia: raport z postępów transformacji systemowej	488
Ramka 36.1. Głód i wojny	502
Ramka 36.2. Zmienne przepływy kapitału szkodzą KSR	508
Ramka 36.3. Redukcja zadłużenia	511